

แนะนำหนังสือ

Book Review

โดย ประภาพร กุลลิมรัตน์ชัย

By Prapaporn Kullimratchai

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Faculty of Engineering, Eastern Asia University

ชื่อเรื่อง: ทรัพย์สินทางปัญญากับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ผู้แต่ง: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

สำนักพิมพ์: ผู้แต่ง

ปีที่พิมพ์: 2559

จำนวนหน้า: 162 หน้า

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นโดยศูนย์กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT Law Center) ภายใต้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ซึ่งเห็นถึงความสำคัญของการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เนื้อหาภายในเล่มได้อธิบายถึงทรัพย์สินทางปัญญาและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศเบื้องต้น เพื่อปูพื้นฐานให้ผู้อ่านได้ทราบถึงหลักเกณฑ์ของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจเป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งแนวทางการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

กล่าวถึงแนวคิดของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักการของ “ทรัพย์สิน” กล่าวคือ ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน สามารถนำทรัพย์สินของตนไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ ตราบเท่าที่ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินดังกล่าวไม่ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย ความหมายของทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกิดขึ้นมาจากการทุ่มเทสร้างสรรค์งานด้วยการใช้สติปัญญาของมนุษย์ ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (industrial property) และ ลิขสิทธิ์ (copyright) อธิบายถึงลักษณะของการคุ้มครอง

ทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่าง ๆ และยกตัวอย่างงานในสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา อาทิเช่น งานลิขสิทธิ์ประเภทงานศิลปกรรม งานลิขสิทธิ์ประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สิทธิบัตรอากาศยานไร้คนขับ (drone) เป็นต้น

ส่วนที่ 2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับงานที่ได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

กล่าวถึงรายละเอียดลักษณะของงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวัน ที่ได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งหลักเกณฑ์สำคัญของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และความลับทางการค้า โดยจะกล่าวถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งในแง่ของผู้ใช้ ผู้ประกอบธุรกิจ นักพัฒนา โปรแกรมประยุกต์ และผู้ดูแลเว็บไซต์ เพื่อให้ตระหนักถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างถูกวิธี โดยไม่เป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

ส่วนที่ 3 การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์

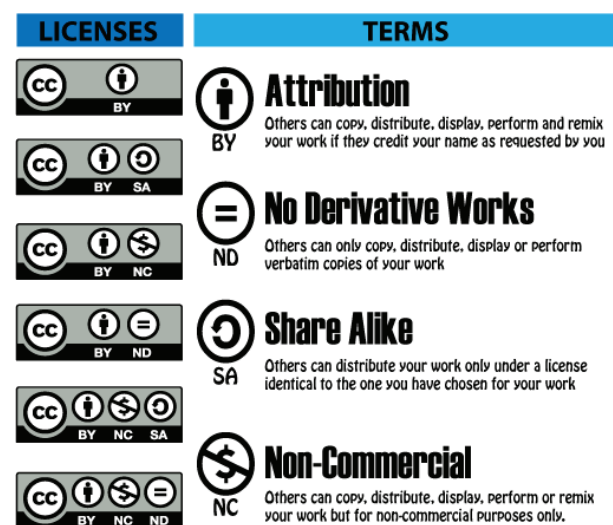
กล่าวถึงงานอันมีลิขสิทธิ์และเหตุผลในการคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้น สิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ ประเภทการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ การขออนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ ปัญหาของการขออนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์พร้อมทั้งยกตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้น การใช้งานลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม หรือในบางประเทศ เรียกว่า “Fair Use” ถือเป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมายที่ยอมให้ผู้ใช้สามารถเข้าใช้งานนั้นได้ทันทีโดยไม่ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ ตราบเท่าที่การใช้งานนั้นยังเป็นการใช้อย่างเป็นธรรมอยู่ พร้อมทั้งยกตัวอย่างของการใช้งานลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม การใช้งานที่เป็นสมบัติสาธารณะ (public domain) สิ่งที่ไม่ถือว่าเป็นงานลิขสิทธิ์ งานที่เจ้าของลิขสิทธิ์สละลิขสิทธิ์ และงานที่สิ้นอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์แล้ว

ส่วนที่ 4 โครงการครีเอทีฟคอมมอนส์ (Creative Commons)

กล่าวถึงแนวคิด ความหมาย และตัวอย่างการนำครีเอทีฟคอมมอนส์ไปใช้งาน ซึ่งครีเอทีฟคอมมอนส์เป็น

ทางเลือกหรือกรอบในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแบ่งปันข้อมูลกันได้สะดวกมากขึ้น โดยเปิดทางเลือกให้ผู้สร้างสรรค์แต่ละคนเลือกได้ว่าจะยอมอนุญาตให้นำผลงานไปใช้ได้แค่ไหน ซึ่งผู้ใช้ “สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิของครีเอทีฟคอมมอนส์” หรือ “Creative Commons licenses” สามารถใช้สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิของครีเอทีฟคอมมอนส์ควบคู่ไปกับการบังคับสิทธิตามกฎหมายลิขสิทธิ์ได้

สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิของครีเอทีฟคอมมอนส์ ทั้ง 6 แบบ ดังภาพ 1

ภาพ 1 สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิของครีเอทีฟคอมมอนส์

ส่วนที่ 5 แนวทางป้องกันและโทษที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาจากการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

กล่าวถึงแนวทางป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การออกแบบเว็บไซต์กับประเด็นละเมิดลิขสิทธิ์ การบังคับสิทธิเมื่อมีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โทษที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และกรณีศึกษาเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ การละเมิดลิขสิทธิ์ การละเมิดเครื่องหมายการค้า การละเมิดสิทธิบัตร และการละเมิดความลับทางการค้า เป็นต้น

ส่วนที่ 6 บทสรุป

สรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้งาน และกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับทรัพย์สินทางปัญญา ในบริบทของผู้ใช้ผู้ประกอบการ นักพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ และผู้ให้บริการ ซึ่งผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่ว่าเพื่อกิจกรรมใดและในบทบาทใดก็ตาม ควรมีความเข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้อง เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

บทสรุป

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเบื้องต้นให้แก่ผู้ใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการนำเสนอด้วยรูปแบบที่อ่านง่าย แยกเป็นหมวดหมู่ชัดเจน เหมาะสำหรับประชาชนทั่วไป ผู้ที่สนใจหนังสือเล่มนี้ สามารถอ่านได้จากเว็บไซต์ของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) www.etda.or.th

